

APLEC DE MATERIAL DIDÀCTIC SOBRE LES RONDALLES MALLORQUINES

En resposta a la petició que es va fer des de l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics, ens han anat arribant nombrosos treballs elaborats en els mateixos centres escolars entorn al món de les Rondaies.

En aquestes pàgines de *PISSARRA* tan sols en podem presentar una mostra, de tot aquest material didàctic. Es tracta d'una sèrie d'unitats didàctiques que poden servir d'orientació i ajut per a possibles actuacions a l'hora de treballar el fascinant món de les rondalles, els contes i les llegendes.

Aquest material que relacionam a continuació es troba a l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics, i és a l'abast de qui hi pugui estar interessat.

Revistes:

– "MÀGICA", núm. 10 (1994) CP. Sant Jordi. Monogràfic dedicat a les Rondaies.

– "Contes...Historietes" Juny 1992. CP. Mestre Guillem Galmés, Sant Llorenç.

– "Es Xafarder" núm. 28 Juny 1995. CP. Mestre Guillem Galmés

– "El mirall del futur" Revista del CP. So N'Espanyolet, núm. 3, març 1996

Treballs:

– *El gorrionet, El gegant de l'ermita...* Treballs sobre aquestes rondalles realitzat amb els nins dels primers cursos de primària, a la classe d'en Josep Perelló (CP. Son Serra).

– Dossier d'experiències sobre les Rondaies Mallorquines, del CP. "Mestre Guillem Galmés".

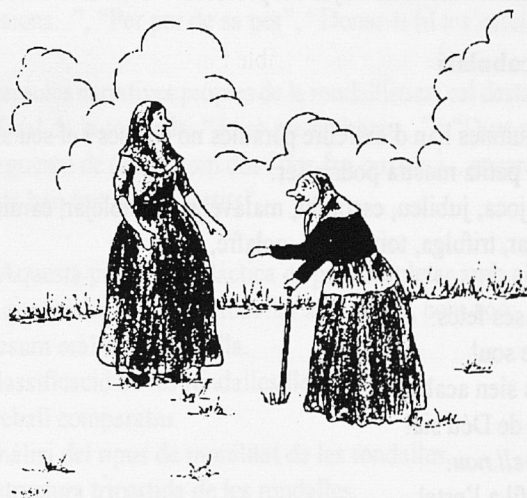
– *Les rondalles a la literatura popular. Mossèn Alcover i les seves rondalles. Contes i Rondalles*, de Margalida Gual Mas.

– *Rondalles mallorquines. Estudi sociològic i comparatiu*, de M. Josep Batle, Catalina Bibiloni, Margalida Esteva i Margalida Llabrés.

Unitats Didàctiques:

– *Els tres germans*, de M. Carmen Pons, Àngels Herencia, Damià Sansaloni, Margarita Gonyalons i Rita Janer

– *El llenguatge com a joc. Estudi d'una rondalla*, de Gerònia Campaner, Agustina Hervàs i Francesca Llabrés. Unitat didàctica que va acompanyada d'una sèrie de dibuixos a color, diapositives i la gravació a cassette.

– *En Joanet de sa gerra*, de Beni Salvà, Joan Ramon Vives, Guillem Bernat i Jaume Moragues.

– *Treballem una rondalla: la Flor romanial* de Magdalena Serra Capó.

– *La rondalla. Seqüència didàctica*, de Bartomeu Abrines.

Aplicació Didàctica

EN JOANET DE SA GERRA

a Segon Cicle d'ESO

"Això era un homo que li deien Joanet...", amb aquest començament es presenta la rondalla "En Joanet de sa gerra", una rondalla que anirem desenvolupant durant aquest treball com aplicació didàctica. Per fer-ho donarem un mètode amb una sèrie de passes a seguir desenvolupant cada un dels punts fonamentals a cada passa.

1.- Lectura de la rondalla (petit grup)

S'ha de fer llegir una rondalla, prèviament assignada a cada grup de classe, rotativament entre els membres de cada grup. Mentre el professor pot anar resolent els dubtes que sorgeixen a cada grup individualment.

2.- Treball rondalla. Petit grup (4 o 5 persones)

Ara, un cop llegida la rondalla, cada grup desenvoluparà els punts que detallem a continuació, partint de l'observació de la seva rondalla. Farà falta l'ajut del professor i d'un diccionari.

2.1.- Vocabulari

Els alumnes han d'extreure paraules no enteses i el seu significat. una petita mostra podria ser:
garba, bajoca, jubileu, escotifat, malaveig, gremolejar, caminers, capbuitejar, trifulga, toixarruda, golafre, ...

Altres frases fetes:

El diantre sou!

Ses raons sien acabades.

Per amor de Déu sia!

Feta de bell nou.

Donar-li fil a l'estel.

Saps que en feim de poc, de paper!

Serà ferest!

Ai de bo!

Quin engan de mitges!

Vet aquí lo que heu guanyat!

Fets es seus uis dues fonts, amb ses ales d'es cor que s'acopaven.

Romandre escaldats i sense polsos.

Com dos i dos fan quatre.

I encara hi són, si no los han tret, ni són sortits.

2.2.- Parts de la rondalla

Com a tota contarella, "En Joanet de sa gerra" té tres parts ben diferenciades; aquestes:

- **Plantejament:** consisteix en la part en què es presenta l'heroi i la seva situació actual. Llavors hi ha l'inici del conflicte on l'heroi pretén un objectiu. En aquest cas en Joanet és el protagonista de la rondalla i viu una situació de pobresa absoluta, el conflicte se li presenta quan té l'oportunitat de pujar per la favera i millorar la seva condició.

- **Nus:** en Joanet es veu involucrat en un "puja i devalla" per la favera degut a l'ambició de la seva dona. Ens femem, en aquesta part de la rondalla, dins un cicle argumental que consisteix en:

1r situació insatisfactòria,

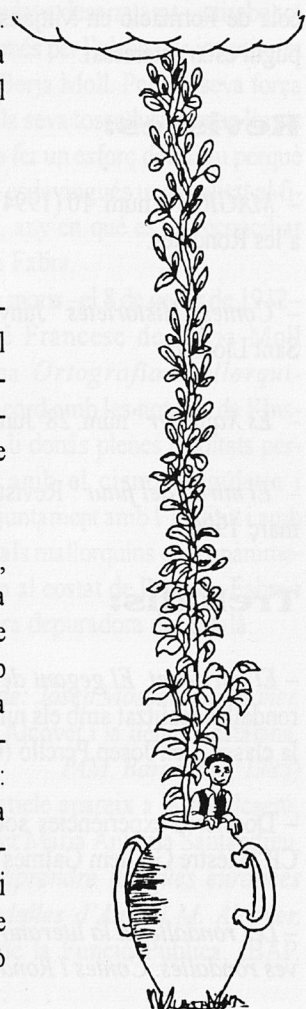
2n pujada per la favera,

3r desig concedit.

... i torna a començar.

Cal dir que aquí no surt cap personatge antagonist, cosa molt usual dins el nus de la rondalla. L'únic personatge amb càrrega negativa és l'esposa d'en Joanet, que per culpa de la seva ambició acabarà malament.

- **Desenllaç:** l'ambició d'en Joanet, de la seva dona, més ben dit, arriba a tal punt que es romp el cicle que hem explicat que es repetia un cop rera l'altre. I en Joanet davalla de la favera per darrera vegada per tornar-se trobar tal com estava al principi: dins la gerra. Cal dir que aquesta rondalla no té un final feliç, com s'espera del desenllaç d'una rondalla. Hi ha un important missatge, pels que la llegeixen: l'ambició és bona, però fins a un cert punt.

2.3.– Anàlisi dels personatges

En aquesta rondalla cal destacar el nombre reduït de personatges: sis en total.

– En Joanet: personatge principal de la rondalla que es veurà en l'obligació de fer cas a la seva dona, massa ambiciosa, per tal d'assolir una condició de vida millor. Personatge principal.

– La dona d'en Joanet: personatge que l'incita a pujar un cop i un altre per la fàvera, per veure satisfets els seus capritxos. Encara al final, quan la seva situació de vida era tan bona (arriben a ser ris!!!), ella no està satisfeta. Podríem dir que és un personatge pseudo-antagonista, tota vegada que ella no vol fer mal directament a en Joanet, però a la llarga la seva actitud el perjudicarà molt!.

– Els al·lots d'en Joanet: no se n'especifica el nombre; són protagonistes passius, simples espectadors de tot el que està passant.

– L'home que passa amb la garba de faves: és un personatge que, tot i que només surt al començament de la rondalla; és el que obri les portes al nus de la rondalla.

– Sant Pere: amb ell entrem dins la part religiosa de la rondalla, si bé aquesta o és de caire religiós. És l'intermediari entre en Joanet i el Bon Jesús, i el primer que se n'adona que això no pot acabar bé mai.

– Bon Jesús: aquell al qual ha d'arribar en Joanet, mitjançant Sant Pere, per veure complerts els desitjos de la seva dona.

2.4 / 2.5.– Entorn de la rondalla i Naturalesa dels seus elements.

La pobresa és el factor que incita en Joanet a iniciar la seva "aventura". El fet de viure dins una gerra amb tota la família, és la situació de partida.

Pel que fa a les seves facultats, podríem dir que entren dins un context màgic. Ens trobam amb punts que no s'amotllen a la realitat quotidiana, com pot esser, p.e. que tota una família, amb els porcellins inclosos, visquin dins una gerra; que una fàvera creixi fins arribar al cel; els personatges Sant Pere i el Bon Jesús i tots els desitjos que se li concedeixen a en Joanet.

2.6 / 2.7.– Final de la rondalla: premi a l'heroi i ensenyança.

La tornada a la situació inicial, de viure dins la gerra, és el premi/càstig que reben en Joanet i tota la seva família. És un trist

final, en el que es veuen involucrats en Joanet i els al·lots a causa de l'ambició de la seva dona.

Aquesta rondalla té una ensenyança ben definida que és que l'ambició sense límits ni justificació al final resulta perjudicial per a l'interessat. De fet ens ho posa clarament al final de la rondalla com si d'un epíleg es tractàs. "Tots aquells que, quan més tenen més volen, i no estan associats mai, que prenguen llum d'en Joanet de sa gerra, si volen acabar la festa en pau". L'excés d'ambició i l'avarícia pot fer que al final "es giri la truita". El típic: "ara vull això, ara vull allò o allò altre" al final pot acabar amb un contundent: "Idò ara no tendràs res..."

2.8.– Anàlisi del llenguatge.

S'han d'observar els elements bàsics de la narració, com poden ser:

– Llenguatge en registre col·loquial, moltes vegades transcrit tal com l'empram en parlar, p.e.: "Juanet", "mos concedesca", "trega", "pasco", "no en poria ser altre". Cal destacar també l'ús de l'article salat.

– Tipus d'adjectivació: adjectius emprats de caire molt tradicional, p.e. "toixarruda", "escofitats".

– Aspectes col·loquials: el més destacable en aquest cas de la rondalla són les frases fetes: "Tant com en Palou a sa Pobla", "Gos missions...", "Per por de sa por", "Donar-li fil a s'estel",...

– Fórmules narratives pròpies de la rondallística: cal destacar l'inici i el final de la rondalla: "Això era un homo..." i "Dins sa gerra se n'hagueren de tornar com dos i dos fan quatre; i... encara hi són si no los han tret ni són sortits".

Aquesta proposta didàctica es pot completar amb altres apartats que també es poden treballar a la classe, com són:

- Resum oral de la rondalla.
- Classificació de les rondalles llegides.
- Treball comparatiu.
- Anàlisi del tipus de moralitat de les rondalles.
- Estructura tripartida de les rondalles.
- Classificació de mots i frases fetes.
- Treball dialectal.
- Rondalles personalitzades.
- ...

*Beni Salvà Andreu, Joan Ramon Vives i Molinas,
Guillen Bernat Rullan, Jaume Moragues Jaume
(Estudiants de la UIB)*

SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA:**LA RONDALLA**

Una seqüència didàctica és una unitat d'ensenyament de la composició que té com a objectiu últim (tasca final) la producció d'un text (oral o escrit). S'articula en forma de projecte de treball i es formula amb una finalitat comunicativa i uns objectius d'aprenentatge específics.

Les característiques d'aquests projectes de treball són: la funcionalitat de l'ús de la llengua (produir textos amb funcions, intencions i destinataris diversos diu el currículum); la motivació, lligada a la negociació dels objectius; la integració de les quatre habilitats lingüístiques; l'avaluació formativa com a reguladora del procés d'ensenyament i aprenentatge; i la programació d'objectius específics (ús de la llengua i reflexió sobre aquest ús).¹

Totes aquestes característiques s'han intentat tenir en compte a l'hora d'elaborar aquesta seqüència, adreçada al 2n curs de primer cicle d'ESO tot i que podria aplicar-se a cursos més alts canviant la funcionalitat de la tasca final.

Continguts**1. Procediments**

- Producció de missatges orals amb estructura diferenciada.
- Adequació dels missatges orals al registre, nivell i intenció segons la situació comunicativa.
- Tècniques d'anàlisi i tractament de textos orals i escrits: paràfrasi.
- Comprensió de textos escrits en situacions diferents i amb intencions comunicatives diferents.
- Anàlisi, comentari i judici personal de textos escrits.
- Utilització de les habilitats lingüístiques i regles interactives adequades a la comunicació amb els altres.

2. Conceptes

- La comunicació oral:
 - situacions de comunicació
 - intenció comunicativa
 - diferents formes de textos orals: la rondalla
- El llenguatge oral:
 - elements lingüístics
 - elements no lingüístics (gestos, postura, moviment)
- El discurs com a font de plaer i d'enriquiment
- La comunicació escrita
- Relacions entre codi oral i codi escrit:
 - la comprensió lectora

l'entonació
les pauses

3. Actituds

- Participació activa en activitats orals.
- Valoració de la llengua catalana com a manifestació cultural i com a vehicle de transmissió de la cultura pròpia.

Objectius de la seqüència

Tasca final: contar una rondalla curta a alumnes d'un nivell inferior (la funcionalitat pot variar: contar-la al club de la 3a edat per als socis i sòcies, contar-la a la biblioteca durant una setmana del llibre, contar-la a la ràdio en emissió oberta, etc.).

1. Analitzar els elements lingüístics i no lingüístics de la narració d'una rondalla.
2. Narrar una rondalla fent atenció a aquests elements.
3. Apreciar les qualitats dels missatges orals propis.

Fases**1. Determinació de la tasca final i explicitació dels objectius (1 sessió)**

- El mestre o la mestra explica quins són els objectius i el procés de la seqüència i estableix els paràmetres de la situació discursiva (aspecte que afavorirà la motivació i que s'emmarca dins l'avaluació formativa).
- La mestra o el mestre dona una "carta d'estudi" als alumnes sobre el que és una rondalla i quines característiques té. Els alumnes la llegeixen individualment.
- L'alumnat, en grups de 3, passa a explicitar les característiques que hauria de tenir la narració oral d'una rondalla. En grup classe es resumeixen aquestes característiques. El professor guia la conversa i a partir de la llista elaborada prepara la "Guia d'anàlisi d'una narració oral".

2. Anàlisi dels elements lingüístics i no lingüístics d'una rondalla (3 sessions)

- El professor aporta a la classe tres rondalles curtes i l'alumnat, en grups de 3, n'analitza els elements de la situació comunicativa (emissor, receptor, relació entre emissor i receptor, finalitat).

- Els alumnes analitzen també els personatges de la rondalla, l'estructura narrativa (presentació, nus i desenllaç) i l'estructura episdica. El mestre o la mestra ajuda en l'anàlisi i pot presentar exercicis concrets.²
- S'exposen les conclusions en grup classe, amb l'ajut del professor.
- Un altre mestre o una persona externa a l'escola conta una rondalla a tota la classe (la narració s'enregistrà en video per a anàlisis posteriors).
- L'alumnat, en grups de 3, analitza els aspectes no lingüístics de la narració oral enregistrada a partir de la "Guia d'anàlisi d'una narració oral". Les conclusions es discuteixen en grup classe i s'elabora una "Base d'orientació de la narració" (Què he de fer? Com ho puc fer?) D'aquesta manera s'analitza un model del text que s'ha de produir i l'alumnat se'l pot representar millor. A banda, amb la base d'orientació l'alumnat reflexiona sobre les estratègies a seguir per contar la rondalla.

3. Tria d'una rondalla, lectura i memorització (1 sessió)

Els alumnes, individualment, trien una de les tres rondalles i la llegeixen intentant retenir l'estructura episdica (també la poden escoltar en casset).

4. Preparació de la narració (1 sessió)

En grups de 3, segons les rondalles triades, tots els alumnes assagen davant els companys o companyes la narració oral. La feina dels companys és avaluar la intervenció dels altres membres a partir de la "Guia d'anàlisi d'una narració oral". Així, tots els alumnes conten una rondalla i n'escolten almenys dues.

Fixem-nos que fins aquests moments de la rondalla l'alumnat ha hagut de parlar, entre ells i amb el mestre, i escoltar i també ha hagut de llegir i d'escriure. És a això al que ens referiem en parlar d'integració de les quatre habilitats lingüístiques.

5. Es fa la narració als altres cursos (1 sessió)

Un membre de cada grup fa la representació davant els altres grups d'alumnes (Cal organitzar-se amb els altres professors).

6. Avaluació (1 sessió)

En grup classe s'autoavalua tota la seqüència i els seus resultats.

- a) Inicial (a la primera sessió tractam de veure quins coneixements té l'alumnat sobre la manera de contar una rondalla i amb l'anàlisi de model tractam d'afinar-los).
- b) Formativa (la "Carta d'estudi", la "Base d'orientació de la narració" i la "Guia d'anàlisi d'una narració oral" són els instruments d'avaluació formativa que s'utilitzen en aquesta seqüència).³
- c) Sumativa (a la darrera sessió)

ANNEX: GUIA D'ANÀLISI D'UNA NARRACIÓ ORAL

CARACTERÍSTIQUES COMENTARIS

Elements lingüístics

- Ha pronunciat bé i clar?
- Ha usat un volum de veu adequat?
- Ha mantingut un entonació i un ritme correctes (els ha modificat si calia)?
- Ha parlat amb correcció (morfosintaxi)?
- Ha usat un lèxic variat i precís?
- S'ha fet entendre bé?

Elements no lingüístics

- Quina ha estat la seva postura corporal?
- S'ha mogut? De quina manera?
- Ha gesticulat? Com?
- Com anava vestit? S'ha disfressat?
- Com ha distribuït l'auditori?
- Quin protocol ha usat (música, ambientació, il·luminació, etc.)?

La història

- Coneixia bé la història?
- Era adequada pel seu auditori?
- En dominava l'estructura (ordre dels esdeveniments)?
- Ha utilitzat diferents recursos expressius (pauses, preguntes retòriques, frases fetes, comparacions, diminutius, etc.)?

Bartomeu Abrines
(IES Berenguer d'Anoia)

TREBALLEM UNA RONDALLA: *LA FLOR ROMANIAL*

Aspectes generals:

A. Aquesta unitat didàctica ha estat elaborada per ser treballada amb alumnes de 3r o 4t d'Eso amb un grup lingüísticament mixt, és a dir, format per alumnes catalanoparlants i per alumnes castellanoparlants.

B. Està pensada per ser realitzada en 8 o 10 sessions. No obstant això, és adaptable a les necessitats concretes de cada grup-classe.

Recursos didàctics:

L'eina bàsica serà la rondalla "*la Flor romanial*" extreta del tom 2 de la col·lecció de Rondalles Mallorquines d'en Jordi des Recó. Ed. Moll (pàg. 85-94)

Material de consulta:

- Diccionari de la Llengua Catalana
- Gran Enciclopèdia Catalana
- Col·lecció de Rondalles Mallorquines d'en Jordi d'es Racó. Ed. Moll. Palma 1983.

OBJECTIUS GENERALS D'ESO:

1. Comprendre i expressar-se oralment i per escrit en llengua catalana.
2. Analitzar i comentar textos literaris escrits, des de perspectives creatives i crítiques i entendre la literatura com un mitjà d'arrelament participatiu en la cultura pròpia.
3. Comprendre i produir amb correcció textos escrits de caràcter popular.
4. Reconèixer i valorar la modalitat dialectal de la llengua catalana en la rondallística.

CONTINGUTS:

a) CONCEPTES:

Llengua oral i escrita:

- Observació i lectura de textos de narrativa breu.
- Resum del contingut d'un text escrit.
- Lectura expressiva de textos narratius.
- Comprensió global del text.
- Anàlisi de l'estructura del text.

Literatura:

- Anàlisi del registre de la literatura popular.
- Anàlisi del context lingüístic de l'època en què varen ser escrites les rondalles.

Lèxic:

- Anàlisi del lèxic comú del text. Arcaïsmes.
- Reconeixement de la fraseologia típica de la rondalla.

Gramàtica:

- La correcció ortogràfica, a partir de textos prefabricats.

L'home i la llengua:

- Reconeixement de la varietat geogràfica que reflecteix el text.

b) PROCEDIMENTS:

- Dramatització.
- Lectura expressiva.
- Producció de textos escrits.
- Producció de textos orals.
- Tècniques de recerca de significats i de definició de paraules.

b) ACTITUDS:

- Participació, activa i respectuosa amb els altres, en activitats orals.
- Sensibilització per la lectura.
- Sensibilització per la literatura.
- Valoració de la literatura popular catalana com a manifestació cultural.

OBJECTIUS DE LA UNITAT:

- a. Reconèixer els trets fonamentals d'una rondalla.
- b. Conèixer els trets bàsics de la vida i l'obra d'Antoni Maria Alcover.
- c. Conèixer el context socio-cultural en què són publicades les rondalles.

ACTIVITATS:

1. Lectura dramatitzada col·lectiva de la rondalla "*La flor romanial*".

- Es farà el repartiment dels papers, tenint en compte que hi intervenen 12 personatges. (El professor prèviament assenyalarà qui és qui intervé en cada cas). Els personatges que hi surten són: narrador (si convé, se'n poden dividir les intervencions entre tres i quatre alumnes), l'àguila, metge 1, metge 2, en Bernadet, germà

major, germà segon, home (poble), pastoret, flabiol, reina i rei.

2. Determinació del **tema** de la narració. Exercici d'expressió oral.

3. **Resum argumental** de la història:

– per parelles, elaboram un escrit (màxim 10 ratlles) que sintetitzi l'argument de la rondalla.

– posteriorment, posada en comú col·lectiva. Pràctiques d'expressió oral.

4. **Estructuració del contingut de la rondalla.** Anàlisi de les seqüències. Pot servir d'ajuda passar-los l'esquema següent:

Seqüència I

Comprèn des de: fins a:

Explica que:

Personatges implicats Malifetes o fets Solució Premi

5. **L'autor.** Què en saps? Qui s'amaga darrere el pseudònim de Jordi des Recó?

a. Fes un resum de la biografia d'Antoni Maria Alcover. (Consulta l'entrada "Alcover", al tom 1 de la Gran Enciclopèdia Catalana o al 1r de la Gran Enciclopèdia de Mallorca.)

b. Una vegada llegida la biografia, completa amb Sí (si és vera) i No (si és fals):

1. N'Antoni M Alcover era pobler ()
2. Adoptà com a pseudònim En Revenjolí, en una polèmica que mantingué amb Gabriel Alomar ()
3. Les rondalles són un recull de contes populars, escrits en forma estàndard ()
4. Els il·lustradors de les rondalles són Francesc de Borja Moll, Ramon Cavaller i Xavier Mariscal ()
5. Es va barallar amb Menéndez Pidal, que havia qualificat el català com a dialecte del castellà ()
6. Usa el pseudònim de Jordi des Recó ()
7. Va ser membre de la R. Academia Española de la Lengua ()
8. Emprengué la tasca de confeccionar un diccionari exhaustiu, que va ser acabat per Borja Moll ()
9. Va tenir unes relacions molt cordials amb Pompeu Fabra ()
10. De resultes de la ruptura amb l'Institut retornà a una ortografia anterior al 1932, que usà en les publicacions ()
11. Va renegar del II Congrés Internacional de la llengua catalana (1906) ()
12. Tenia un caràcter poc conflictiu i era de tracte fàcil ()
13. Rebé subvencions del govern de Madrid ()
14. Va deixar la redacció del Diccionari per motius de salut ()
15. Va defensar sempre la unitat de la llengua catalana ()
16. Va morir a Palma l'any 1932 ()

6. a. **Caracterització dels personatges principals.** Completa l'esquema següent:

Noms

Personatges humans:

Objectes personificats:

Animals personificats:

b. Omple l'esquema següent amb cinc atributs que caracteritzin els personatges humans:

atributs descripció psicològica?

heroi:

l'agressor:

el fals heroi:

c. Completa amb V (vera) o F (fals)

1. Hi apareixen objectes que actuen com si fossin éssers vius ()
2. El fals heroi queda desemmascarat ()
3. L'heroi es trasllada per mar ()
4. Hi ha una profunda descripció de la psicologia dels personatges ()
5. El nombre 5 es repeteix sovint dins la rondalla ()
6. L'heroi es desplaça volant ()
7. L'agressor és castigat ()
8. L'heroi rep una nova identitat ()
9. Les referències temporals són molt concretes ()
10. Les referències de l'espai són molt abundants ()
11. Els personatges són estereotipats, sovint sense nom ()
12. El narrador usa un llenguatge culte, poc col·loquial ()
13. No hi trobam frases fetes ni refranys ()
14. Els personatges són rodons, no evolucionen ()

7. En les rondalles es freqüent el **fenomen de la triplicació**.

Es produeix a la que hem llegit? Justifica la teva resposta.

Exposició de material elaborat pels alumnes de l'IES Madina Mayurqa. Maig 1996

8. Cerca referències a un món anacrònic. Quina societat es reflecteix a la narració?

9. El narrador. Com és qui conta la història?. Hi apareixen frases d'aproximació al lector?. Ho sap tot?.

10. Cerca-hi fets o expressions que facin referència al món religiós. Quina funció tenen dins el text?

11. Anàlisi lingüística:

a. Per parelles, cercau a la rondalla dites populars, refranys i/o frases fetes:

b. Individualment, ralaciona les dues columnes:

a. Quedar amb sos cabells drets	1. Protestar
b. No anar d'agllans	2. Sorprendre's
c. Mastegar fessols	3. Obeir
d. Cadascú per son vent	4. Tenir por o fred
e. Creure és criança	5. No voler tenir problemes
f. Tremolant com una fulla de poll	6. Separar-se, dividir-se.

c. Actualització ortogràfica d'un fragment de la primera pàgina de la rondalla.

Compara la teva versió amb la del teu company.

d. Amb l'ajuda del professor, cerca-hi les característiques pròpies del català insular:

- Quins articles s'usen? salat, literari, personal.
- Es produeix el ieisme?
- Usos dels pronoms febles.
- Altres fenòmens de pronúncia.
- Lèxic i frases fetes.
- Formes verbals específiques.

12. Exercicis de recerca i de creació.

- a. Fer-los recollir altres rondalles, contes o històries de caràcter popular. Si tenen un informador, enregistrar l'activitat en cassette i, després, fer-ne la transcripció.
- b. Lectura dramatitzada i musicada i enregistrada en cassette d'aquesta o d'una altra rondalla.
- c. Elaboració, en parelles, d'una auca sobre una rondalla.
- d. Individualment, elaborar una rondalla, imitant-ne l'estil.

AVALUACIÓ

En acabar la unitat l'alumne ha de ser capaç d'analitzar i d'identificar els trets fonamentals d'una rondalla.

Algunes activitats fetes dins classe poden servir per avaluar determinats aspectes:

Fitxa d'avaluació

Correcta Deficient Cal millorar

- Comprensió lectora
- Lectura expressiva
- Expressió oral
- Comprensió oral
- Reconeix l'estructura
- Destria idees essencials

Llavors, individualment poden contestar el següent:

QÜESTIONARI

1. Esmenta les característiques pròpies del català de Mallorca que trobis al fragment següent:

"El Rei no en va tairar pus: se'n va amb tota la cort i es pastoret an aquell arenal, allà on era sortida aquella canya; cava-ren i me troben En Bernadet davall s'arena sà i bo.

Com només havia mostrada una de ses dues floretes, i només li havien presa aquella, li era quedada s'altra, i mentres la dugués damunt, no hi havia mal que el pogués matar; i si mil anys ha-gués estat davall aquella arena, mil anys seria estat viu.

Ell contà tot lo que li era passat, i demanà a son pare que per amor de Déu i de sa Mare no fes matar es germà major..."

2. Qui s'amaga sota el pseudònim de Jordi des Recó? Què en saps?
3. Per què està escrita la rondalla en català no normatiu?
4. Inventa una rondalla breu que presenti les característiques estu-diades.

Magdalena Serra Capó
(IES Madina Mayurqa)

¹ Vegeu per a una caracterització dels projectes de treball a la llengua el monogràfic "projectes per aprendre llengua" de la revista *Articles de didàctica de la llengua I de la literatura* (núm. 2, Barcelona, octubre 1994). També JOLIBERT, Josette (coord.): *Formar infants productors de textos*. Barcelona. Graó, 1992 (Punt i Seguit). Trobareu diversos exemples de seqüències didàctiques i projectes als diferents números de les revistes *ARTICLES*, *TEXTOS de didàctica de la llengua y de la Lite-ratura*, *AULA de innovación educativa*, *Cuadernos de Pedagogia*, *Comunicación*, *Lenguaje & Educació*. Per a un seminari de formació en centres vaig elaborar-ne un llistat (no exhaustiu) que es deu poder consultar al CPR d'Inca.

² Poden ser exercicis en aquest sentit: relacionar títols de rondalles amb la síntesi de l'argument; completar una rondalla amb la presentació o el desenllaç; modificar rondalles perquè es canvia un personatge la situa-ció històrica, algun fet que condiona l'estructura episòdica, perquè es mesclen dues rondalles diferents en una tota sola, etc.

³ Per motius d'espai només podem reproduir a l'annex un d'aquests documents.